

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

1008. MEDDELELSE

73. ÅRGANG 23. SEPTEMBER 1971

Udgivet af
Statens
Planteavlsudvalg

Sortsforseg med Klatre- og Espalierroser 1967-70

Indledning

I årene 1963-65 indsamledes sorter af Klatre- og Espalierroser. De fleste sorter blev indsamlet fra danske plante-skoler, de øvrige sorter blev hjemkøbt fra andre lande, især fra Tyskland og enkelte fra England og Sverige.

Sorterne opformeredes ved okulation i 1965-66, og i efteråret 1967 udplantedes 103 sorter i forsøg ved Statens forsøgsstation, Hornum, og 101 sorter blev udplantet ved Statens forsøgsstation, Blangstedgaard. Ved hvert forsøgssted blev der anvendt tre planter af hver sort, som blev udplantet med en plante pr. parcel.

Formålet med sortsforsegget var at klarlægge, hvilke sorter, der for forbrugerne har den største dyrkningsværdi, d.v.s. primært finde frem til de mest frostføre, sunde og blomsterrige sorter, som samtidig har et godt løv, gode blomster og en vækst, der gør dem velegnede under vores klimaforhold som Klatre- eller Espalierroser.

Beskrivelse

Klatrerose er det danske navn for arten *Rosa multiflora*, som klatrer ved hjælp af torne. Benævnelsen anvendes nu for en hel gruppe af hybrider og sorter, som ikke alle kan klatre, men som er kendetegnet ved at have lange, rønkende grene, der gør planterne velegnede til anvendelse i en pergola eller til espaliering ved hegn, mure og lignende. Gruppen benævnes også ofte som Slyngrøser.

Espalierroser er roser, som har en mere stivgrenet og ofte lavere vækst end Klatrerøser, og de er ikke rønkende, men grænsen mellem de to grupper er noget flydende. Espalierroser er velegnede til espaliering ved hegn, mure og lignende, men ikke til pergola.

Mange sorter i denne gruppe er så stive i grenene, at de kan anvendes som fritstående Buskroser.

Forsøgets udførelse og opgørelse

I årene 1967-70 er der foretaget registreringer, hovedsagelig bedømmelser af sorternes egenskaber. Ved bedømmelserne er der anvendt en karakterskala på 0 (1)-10, hvor 10 gives for det i dyrkningsmæssig henseende bedste ved de enkelte egenskaber og 0 (1) for det dårligste, men 0 er kun anvendt ved egenskaber, som kan gøre en sort værdiløs f.eks. hvis planten dør af frost, eller hvis den ikke sætter blomster.

Der er væsentligst udført bedømmelser af de samme egenskaber, som ved forsegget med Lave Roser (940. beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur, 1971), men ved bedømmelserne af Klatre- og Espalierro-

serne er optimum og minimum for de enkelte egenskaber fastlagt.

Bedømmelserne er udført ad flere gange hver sommer, og der har medvirket en dommerkomité ved Hornum og en ved Blangstedgaard. Ud fra de indsamlede oplysninger er der som ved Lave Roser beregnet nogle gennemsnit for de vigtigste egenskabsgrupper, delværdital samt et gennemsnit af alle egenskaber, et værdital, for hver af de to forsøgssteder og et samlet værdital for hver enkelt sort.

Ved beregningen af del- og værdital er der anvendt forskellige vægte for de forskellige egenskaber, afhængig af egenskabets betydning for den samlede dyrkningsværdi. Værditalene er omregnet til forholdstal i skalaen 0-200, højeste tal angiver den højeste dyrkningsværdi.

Resultater, med forklaring til tabel 1

De vigtigste resultater fra forsegget er anført i tabel 1, mere detaljerede oplysninger vil senere blive publiceret i en beretning.

Sorterne er ordnet i grupper efter blomsternes farver, og indenfor hver farvegruppe er sorterne ordnet alfabetisk.

I *kolonne A* er angivet en mere nøjagtig farvebeskrivelse af sorternes blomster. Farvebestemmelserne er foretaget efter The Royal Horticultural Society's Colour Chart og oversat efter Wanschers: Blomsterfarvekort, et forenklet farvesprog (Årbog for Gartneri og Havebrug, 1953). Farveangivelserne svarer ikke helt til det farvesprog, vi populært anvender, men er opbygget systematisk.

I *kolonne B* er blomstens fyldthed angivet, *f* = fyldt, *h* = halvfyldt og *e* = enkel blomst, desuden er angivet blomstens størrelse, målt i cm på blomstens diameter.

Kolonne D angiver de enkelte sorters højde i efteråret 1970, målt ved Blangstedgaard. Højden må ikke tages som udtryk for, hvor høje de enkelte sorter kan blive, men som en sammenligning mellem de enkelte sorters væksthøjde og væksthurtighed.

Den i *kolonne H* angivne klassificering i grupper er sket på grundlag af registreringer i forsegget. *K* = Klatrerose, *KK* = kraftig Klatrerose, *E* = Espalierrose, *B* = Buskrose. Nogle sorter er angivet med både *E* og *B* og betyder, at de kan bruges til begge formål. *I e* betyder, at sorten er så lav og busket, at den må betragtes som ikke egnet til espaliering, men enten må regnes som en Lav Rose (*LR*) eller som en Buskrose (*B*). *KLR* betyder, at det er en kraftig Lav Rose, som står på grænsen til en Buskrose. *E (i e)* angiver, at sorten er på grænsen til at kunne betragtes som egnet til espaliering.

Tabel 1. Klatre- og Espalierroser
 Farve, højde, værdital, delværdital og antal blomsterdage
 (Nærmere forklaring til de enkelte kolonner findes under afsnittet resultater)

Farvegrupper	Sorter	Farve	Blomstens fyldthed Diameter i cm	Højde	Klassificeringsgruppe	Samlet værdital	Blangstedg. værdital	Hornum værdital	Overvintring Blangstedg. & Hornum gns.	Sundhed	Antal blomsterdage gns. pr. år
		A	B	D	H	J	L	M	N	O	P
Hvide											
	'Aschermittwoch'	bleg-purpur hvid	f-6,6	145	E (i e)	65	63	68	146	80	39
	'Ilse Krohn'	ren hvid	f-7,1	160	E (i e)	72	—	72	94	111	70
	'Ilse Krohn Superior'	ren hvid	f-7,6	160	E (i e)	102	114	92	109	122	100
	'Polstjärnan'	hvid	h-3,5	235	KK	149	128	174	169	121	55
	'Purity'	ren hvid	f-10,4	210	K	109	124	96	131	110	43
	'Sander's White'	hvid	f-3,0	210	K	56	116	28	109	110	25
	'Schneewittchen'	hvid	h-7,0	90	i e (LR)	133	134	132	94	132	133
	'White Dorothy'	hvid med lysrød	f-4,1	210	K	76	59	97	149	29	39
Gule											
	Cl. 'Allgold'	livlig gul	f-8,1	195	E(K)	12	17	8	85	132	10
	Cl. 'Christine'	livlig orangeagtig gul		170	E(i e)	0	0	0	36	77	0
	Cl. 'Independence Day'	livlig orangeagtig gul	f-7,5	205	K	3	6	0	44	40	9
	'Elegans'	lys gul	h-11,1	175	K	5	26	0	85	49	27
	'Golden Climber'	lys gul	h-10,4	220	K	16	33	8	110	121	24
	'Golden Showers'	livlig gul	f-7,2	130	E	102	96	108	77	135	102
	'High Noon'	stærk gul	f-8,1	110	E	56	54	59	43	110	83
	'Leverkusen'	lys gul	f-6,4	140	E(K)	22	5	98	86	52	56
	'Paul's Lemon Pillar'	lys gul	f-10,5	205	K	9	78	0	97	104	15
Gule m. rødt											
	'Alchymist'	orangeagtig gul	f-8,7	260	K	56	98	32	143	119	32
	'Chinatown'	gul m. rødt	f-6,3	120	KLR(E)	116	126	108	98	138	107
	'Gloire de Dijon'	orangeagtig gul + rødt	f-8,7	120	K	22	73	7	44	45	67
	'Maigold'	stærk gul + purpuragtig rød	h-7,9	100	E-B	32	93	11	119	126	53
Lysrøde											
	'Aloha'	purpuragtig rød	f-7,6	125	E(KLR)	100	115	86	100	123	80
	'Blossomtime'	svag lysrød	f-8,1	80	ie(KLR)	79	73	85	75	68	106
	'Clair Matin'	lyserød-blegrød	h-6,3	180	E	147	132	165	144	124	129
	'Albertine'	livlig rød	f-9,9	205	K	27	118	6	103	103	26
	Cl. 'Ballet'	lys purpuragtig rød	f-8,8	215	K(E)	61	94	39	153	100	29
	'Coral Dawn'	stærk til bleg purpuragtig rød	f-6,7	170	K	107	118	98	108	124	117
	'Cupid'	meget blegrød	e-8,3	185	K	8	69	0	107	93	15
	'Dorothy Perkins'	lys purpuragtig rød	f-3,5	210	K	72	61	85	157	24	30
	'Dr. W. van Fleet'	svag lysrød	f-9,1	200	K	135	128	143	162	122	55
	'Elmshorn'	dyb-stærk rødlig purpur	f-5,4	140	E	114	124	105	99	104	132
	'Fragezeichen'	bleg rødlig purpur	f-8,0	245	K	122	127	117	160	97	38
	'Karlsruhe'	livlig rødlig purpur	f-7,5	90	E	82	77	86	116	93	67
	'Köln am Rhein'	dyb purpur	f-6,1	95	E (i e)	89	75	107	106	109	57
	'Lyric'	stærk-svag lysrød	f-6,1	110	E-B	105	110	101	95	113	106
	'Märchenland'	bleg rødlig purpur	h-9,7	140	i e (B)	132	137	126	101	119	103
	'Morning Dawn'	lys-bleg purpuragtig rød	f-5,6	185	K	112	131	96	119	129	123
	'New Dawn'	svag lysrød	f-6,8	215	K	168	164	171	154	132	109
	'Rostock'	stærk-svag lysrød	f-5,6	80	KLR(ie)	61	54	67	57	111	80
	'Silberlachs'	stærk-svag rosa	e-6,3	120	E-B	95	117	77	86	91	116
	'Sparrishoop'	stærk-svag lysrød	h-7,3	160	E-B	113	125	102	102	77	118
	'Tausendschön'	stærk-livlig purpur	f-5,9	220	K	17	9	32	90	67	35
	'Venusta Pendula'	bleg rødlig purpur	h-5,7	230	K	116	99	136	174	78	40

Farvegrupper	Sorter	Farve	Blomstens fyldthed Diameter i cm	Højde	Klassificeringsgruppe	Samlet værdital	Blangstedgd. værdital	Hornum værdital	Overvintring Blangstedgd.& Hornum gns.	Sundhed	Antal blomsterdage gns. pr. år
		A	B	D	H	J	L	M	N	O	P
Røde m. gult											
	Cl. 'Pres. Herbert Hoover'	bleg rødorange + purpuragtig rød	f-	230	K(E)	0	0	0	91	83	0
	'Erfurt'	bleg gul + livlig purpuragtig rød	h-6,8	110	i e(B)	141	140	142	111	137	136
	'Reveil Dijonnais'	livlig gul + livlig purpuragtig rød	h-7,0	170	E	102	91	114	110	99	108
Orangerøde											
	Cl. 'Fashion'	lys-rød (laksrosa)	f-7,8	80	i e(LR)	54	36	81	83	60	72
	Cl. 'Feurio'	lys-stærk rød	f-7,0	67	i e(LR)	82	93	72	95	96	104
	Cl. 'Fritz Thiedemann'	livlig rødorange	f-	153	i e(E)	0	0	0	90	112	0
	Cl. 'Korona'	orange-livlig rød	h-9,3	187	E	6	34	0	92	123	18
	Cl. 'Orange Triumph'	stærk rød (Laksoran.)	h-4,3	197	E(i e)	19	9	40	124	85	43
	Cl. 'Spartan'	lys rød koralorange	f-7,8	67	i e(LR)	81	73	91	70	100	116
	'Coral Satin'	stærk purpuragtig rød (koral)	f-6,3	150	K	129	—	129	110	114	124
	'Danse des Sylphes'	orange-livlig rød	f-7,7	115	E	102	81	130	96	122	73
	'Francois Juranville'	laksrosa	f-6,6	170	K	13	55	3	68	92	29
	'Hansestadt Lübeck'	dyb lys rød	f-7,1	115	i e(B)	97	79	119	85	122	110
	'Nymphenburg'	strålende-bleg purpuragtig laks-rosa	h-7,5	97	i e(B)	86	72	103	59	132	76
Mørkerøde											
	'Alexander von Humboldt'	dyb purpuragtig rød	f-7,7	170	K(E)	113	114	112	112	140	110
	'American Pillar'	dyb purpur	e-5,0	243	K	69	109	44	142	104	33
	'Bad Neuenahr'	livlig rød	f-8,4	155	i e(B)	8	68	0	101	91	55
	'Blaze'	dyb purpuragtig rød	h-6,9	237	K	63	123	33	118	113	72
	'Blaze Superior'	dyb purpuragtig rød	h-6,9	210	K	60	120	31	123	96	62
	'Bonn'	stærk purpuragtig rød	f-8,9	167	E	98	125	76	108	135	100
	Cl. 'Chatter'	dyb purpuragtig rød	h-7,7	60	i e(LR)	96	85	109	84	117	123
	Cl. 'Crimson Glory'	dyb purpuragtig rød	f-8,5	185	E	7	48	0	40	27	26
	Cl. 'Ena Harkness'	dyb purpuragtig rød	f-10,3	115	E(i e)	85	—	85	87	109	91
	Cl. 'Kordes Sondermeldung'	dyb purpuragtig rød	f-8,3	110	E(i e)	69	—	69	89	35	69
	Cl. 'Moulin Rouge'	dyb purpuragtig rød	f-6,6	270	E(K)	9	79	0	108	113	16
	Cl. 'New Yorker'	dyb purpuragtig rød	f-8,0	205	E	7	23	2	37	53	32
	'Soldier Boy'	dyb purpuragtig rød	e-6,5	223	E	47	98	23	115	116	61
	'Copenhagen'	dyb purpuragtig rød	f-11,5	123	E	106	110	102	99	137	92
	'Crimson Shower'	livlig purpuragtig rød	h-4,5	197	K	26	91	7	100	129	42
	'Dirigent'	dyb purpuragtig rød	h-7,0	140	E-B	120	133	108	96	129	113
	'Don Juan'	dyb purpuragtig rød	f-9,0	180	E	16	4	70	103	129	60
	'Exelsa'	mørk purpur	f-3,6	203	K	102	98	107	142	42	42
	'Flammentanz'	lys-dyb rød	f-9,7	180	K	85	103	71	113	123	84
	'Fugue'	dyb purpuragtig rød	f-8,9	143	E	19	9	42	87	65	35
	'Guinée'	dyb purpuragtig rød	h-11,5	210	K	12	72	2	100	115	38
	'Hamburg'	dyb purpuragtig rød	h-7,2	103	E	77	61	98	73	120	92
	'Hamburger Phönix'	dyb purpuragtig rød	f-7,1	127	E(K)	105	77	143	123	94	116
	'Heidelberg'	lys-dyb purpurag. rød	f-9,7	160	E	120	130	110	100	130	122
	'Illusion'	dyb purpuragtig rød	f-8,3	140	E	118	127	110	129	122	130
	'Kassel'	lys-dyb purpurag. rød	f-8,3	140	E	125	119	131	107	132	115
	'Lichterloh'	dyb purpuragtig rød	h-6,9	70	i e(B)	113	99	129	105	119	87
	'Miss Liberty'	dyb purpuragtig rød	h-7,2	203	K(E)	111	133	93	109	138	98
	'Mannheim'	stærk-dyb purpuragtig rød	f-8,3	107	i e(B)	34	65	18	85	99	100
	'Münchener Fasching'	dyb purpuragtig rød	f-6,0	160	E	98	116	83	111	86	97
	'New Dawn Rouge'	dyb purpuragtig rød-livlig rød	f-6,2	173	K(E)	119	124	115	110	143	114

Farvegrupper	Sorter	Farve	Blomstens fyldthed Diameter i cm	Højde	Klassificeringsgruppe	Samlet værdital	Blangstedgd. værdital	Hornum værdital	Overvintring Blangstedgd. & Hornum gns.	Sundhed	Antal blomsterdage gns. pr. år
		A	B	D	H	J	L	M	N	O	P
	'Oskar Scheerer'	dyb purpuragtig rød	f-8,5	127	i e(B)	89	98	81	87	129	105
	'Parkdirektor Riggers'	dyb purpuragtig rød	h-6,8	183	K	104	138	78	124	136	79
	'Paul's Scarlet Climber'	dyb purpuragtig rød	h-6,3	200	K	84	88	81	135	108	49
	'Raymond Chenaull'	dyb purpuragtig rød	h-9,5	173	K	112	143	87	99	141	90
	'Saarbrücken'	dyb purpuragtig rød	h-7,0	173	E-B	142	154	131	113	136	120
	'Sangerhausen'	dyb purpuragtig rød	h-6,6	160	E-B	126	135	117	122	130	115
	'Stadt Kiel'	livlig rødbleg purpur	f-7,8	97	i e(B)	71	79	65	96	87	79
	'Thor'	livlig purpuragtig rød	f-10,9	210	K	5	25	0	31	29	11
	'Wilhelm'	dyb purpuragtig rød	h-6,3	140	E-B	130	132	128	107	130	121
	'Wilhelm Hansmann'	dyb purpuragtig rød	h-6,1	163	K	146	165	128	115	138	119
	'Zweibrücken'	dyb purpuragtig rød	f-8,5	140	E(K)	71	131	39	115	99	70
Lilla											
	'Charlet Bonnet'	stærk rødlig purpur - livlig purpur	f-8,0	160	K	74	75	73	88	68	98
	'Lavender Lassie'	livlig purpur - violet- agtig purpur	f-5,4	113	i e(B)	89	71	111	109	110	76
	'München'	dyb purpur	h-6,3	167	E	108	112	103	125	80	130
	'Veilchenblau'	mørk purpurag. violet	h-3,6	190	K(E)	34	106	11	133	113	35

Mange sorter af de såkaldte »climbing mutanter« af Lave Roser er meget lave og synes således at være muteret tilbage til deres oprindelse.

Det samlede værdital er angivet i kolonne J. Jo højere tal des større dyrkningsværdi har sorten som helhed, når der desuden tages hensyn til, hvor planterne skal anvendes, altså især sorterens farve og højde. Værdital på O betyder, at sorten ikke har blomstret eller er død af frost.

I kolonne L er angivet værditallet for Blangstedgaard og i M for Hornum. Ved de bedste sorter er værditalene for de to forsøgssteder ret ens, medens de frostsarte sorter, som kun blomstrer på fjor-gamle skud ofte har et betydeligt lavere værdital ved Hornum end ved Blangstedgaard.

Det samlede værdital fremkommer ikke direkte som gennemsnit af de to forsøgssteders værdital, idet det er beregnet ud fra de oprindelige tal.

Kolonne N angiver delværdital for overvintringen, gennemsnit for hele forsøgsperioden på de to forsøgssteder. Jo lavere tal desto dårligere overvintring.

Sorternes gennemsnitlige sundhed er angivet i kolonne O og er beregnet ud fra bedømmelserne af sygdomsangreb, især meldug og stråleplet.

I kolonne P er opgivet det antal blomsterdage, som den enkelte sort gennemsnitlig har blomstret i hvert forsøgsår.

Statens Forsøgsstation,
Hornum, 9600 Aars

Abonnement på meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlskontor, Kongevejen 79, 2800 Lyngby, postgiro 2299, tlf. (01) 855057. Abonnementsprisen er for 1971 11,50 kr. årligt incl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.

Trykt i 9.000 eksemplarer.